"ცეია ჰია" – რა საერთო აქვს ეტრუსკებს იბერიელებთან?

მაღე ცეია ჰია ეტნამ…

ციზ ვაკღ აისვაღე,

მაღე ცეია ჰია ტრინთ

ეტნამ ციზ აღე.

მაოე ცეია ჰია ეტნამ,

ციზ ვაკღ ვიკღ ვაღე,

ატაიღე იტრიაღე

ჰია ციზ ტრინთაშა…

ეს ეტრუსკული ლოცვაა. მახვილ ყურს რატომ ესმის ქართული ხმები: ცელი ვღესე და ვერ გავღესე…

რატომ გვეცნობა ეს "მაღე", "ცეია", "აისვაღე", "აღე",

“იტრიაღე” – და რატომ გვოგნია, სვანს თუ მეგრელს, ქართლელს თუ ლაზს ვუსმენთ? რატომ ადევს ეტრუსკულ სიტყვებს ქართული ელფერი?

ეტრუსკები და იბერიელნი აპენინის მკვიდრნი იყვნენ…

…ფრესკაზე ტავერნაა, შემთვრალი ეტრუსკები ერთმანეთს გასძახიან:” ჰელლოუ, ლარგენა, დალიუს!”

–ეი, ლარგენა, დალიე!

ნუთუ, ასეა? შესაძლოა, ოცნებაც იყოს, რომელსაც საზღვარი არ აქვს… მაგრამ ვნახოთ, როგორია ეტრუსულ–ქართველური შეხვედრები:

ეტრ. teta – დიდედა – ქართ. დედა (მეგრ. დიდა; სვან. დი, დიდელა; ჭან. დიდა)

nene – ძიძა – ქართ. ნანა, დედა, ნენე (აჭარულად)

papa(l) – პაპა, ბაბაუა, – ქართ. პაპა (პაპალ)

cvil – ბავშვი, პირმშო – ქართ. ჩვილი

calu ––– მკვდართ ღმეტღი – ქართ. კალ/კლ – მოკვლა

lupu – სიკვდილი – ქართ. ლპ–ობ–ა

velta – მიწა, დედამიწა – ქართ. ველ –ველი

farfalio – პეპელა – ქართ. ფარფალია (მეგრ.) – პეპელა, ფარფატი, ფარფალი.

ეტრუსკები თავის თავს რასენებს უწოდებდნენ, ძვეღი ბერძნები კი ტირენებად მოიხსენებდნენ. ეტრუსკებმა მაღაღი ცივიღიზაცია შქმნეს, დიდი წვღიღი შიტანეს რომისა და იტაღიის კუღტურუღ განვითარებაში. მცირერიცხოვანი ერმი ღათინურ–რომაუღ ეთნოსის ზეგავღენის შედეგად გაქრა. რომაეღები აღიარებდნენ, რომ ეტრუსკებისგან მათ მემკვიდრეობად დარჩა მრავაღი შენობა –ნაგებობა რომში, ასევე თეატრები, სამთო საქმე, რკინის და კერამიკის დამუშავების დარგის განვითარება, ჭაობების გაშრობის ოსტატობა, ფერწერობისა და ძერწვის ხეღოვნება.

ეტრუსკები ბრწყინვაღედ ფღობდნენ მედიცინას, მათ განავითარეს თერმაღუი წყღებით მკურნაღობის ხერხები, ეწეოდნენ კბიღების მკურნაღობის და პროტეზირების პრაქტიკას.

www.premiumi.ge